

Jordbävningkatastrofen på Haiti - Vad görs?

Innehåll:

Humanitära insatser – Sverige, EU, FN och andra aktörer och länder

Konsulära läget – Sverige och EU

Bakgrund: landbeskrivning, Sveriges och EU:s relationer med Haiti

Humanitära insatser

- Jordbävningen på Haiti är den värsta humanitära katastrofen som ägt rum i regionen i modern tid.
- Det totala stödet från EU-länderna och EU-kommissionen uppgår till **212 miljoner euro**.
- Totala svenska stödet till Haiti efter jordbävningen uppgår till **212 977 000 SEK** (inkluderar både utbetalt och reserverat belopp).
- Sverige är världens sjätte största humanitära givare och har bidragit till att bygga upp den internationella responskapaciteten.
- Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap har ett 20-tal experter på plats i Haiti.
- Sverige avser bidra med polis och kriminalvårdare till MINUSTAH (FN:s fredsfrämjande insats i Haiti).

Humanitära ansträngningar - Sverige

Totala svenska finansiella stödet för Haiti efter jordbävningen uppgår till 212 977 000 SEK (inkluderar både utbetalt och reserverat belopp).

Sverige är största givare till FN:s organ för samordning av internationellt humanitärt bistånd (OCHA) som nu har stor verksamhet i Haiti.

OCHA har en central katastroffond, CERF som omedelbart kan finansiera akuta humanitära insatser. Sverige är andra störst givare till CERF. Genom detta har bidraget till CERF har Sverige bidragit med ca 26 miljoner SEK till de första humanitära insatserna på Haiti.

Sverige har också omedelbart betalat ut det totala kärnbidraget till CERF för 2010 (425 miljoner SEK) efter vädjan av OCHA efter katastrofen på Haiti av redan utlovade bidrag

UD har också efter vädjan från WFP (FN:s livsmedelsprogram) bekräftat stöd om 21,5 miljoner SEK till WFP's verksamhet i Haiti i form av tidig utbetalning av del av det svenska kärnstöd till WFP för 2010.

Sverige är världens sjätte största humanitära givare och har genom omfattande årliga kärnstöd till alla de viktigaste humanitära aktörerna, både inom FN-systemet, Rödakorsrörelsen och enskilda organisationer, i allra högsta grad bidragit till att bygga upp den internationella responskapacitet (utbildad personal, tillgängliga medel, utrustning, förnödenheter, upplag, etc.) som omedelbart har kunnat påbörjat hjälparbetet på Haiti.

Humanitärt stöd från Sida

Det finansiella stödet från Sida efter jordbävningen uppgår till 165 miljoner SEK. Den största delen utgör stöd till FN:s humanitära appell för olika organisationers arbete med den akuta situationen.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) - lägesuppdatering gällande Haiti per den 4:e februari 2010

Den IT- och kommunikationsutrustning och den personal som MSB skickade ner torsdagen den 14 januari anlände till flygplatsen på Haiti fredagen den 15 januari. De var då kraftigt försenade på grund av att den kaotiska situationen på flygplatsen som inneburit att de inte fått landningstillstånd innan dess. Det svensk-finska ICT-teamet (informations- och kommunikationsteknologi) arbetar nu med att etablera och säkra kommunikationerna åt FN:s och EU:s bedömningsstyrkor på plats (UNDAC, EUCPT).

MSB började den 16 januari att skicka ett basläger för FN-personal till Haiti. Sammanlagt ett 20-tal svenskar har skickats till Haiti för att bygga lägret med bland annat elektriker och VVS-personal. Baslägret har svensk-dansk ledning. Lägret är också självförsörjande och har egna hygienutrymmen, kök, kontor mm. Allt för att inte belasta det drabbade landet. I organisationen kring baslägret samarbetar Sverige med Finland, Danmark, Norge och Estland.

Även transportererna är ett samarbete mellan flera länder. Sverige som ordförande i nätverket International Humanitarian Partnership (IHP) organiserar och säkerställer transportererna.

Fraktplanet (Boeing 747) som flög från Arlanda den 16 januari, med framförallt svensk utrustning för baslägret, landade i Dominikanska Republiken den 17 januari.

Ett C-17-plan flög dessutom från Örebro kl. 01.30 natten mot söndag den 17 januari med destination Port au Prince med ytterligare baslägerutrustning, denna gång från Danmark, Norge, Finland och Estland. Planet landade i Haiti den 18 januari. Sverige har tillgång till C-17 plan inom ramen för det strategiska flygtransportsamarbetet SAC (Strategic Airlift Capability), ett samarbete mellan 12 länder.

Ett tredje plan (Boeing 737) gick från Örebro söndagen den 17 januari och hade framförallt med sig personal från MSB, IHP, tyska utrikesdepartementet, FN, Läkare utan gränser och Röda Korset. Planet landade i Dominikanska Republiken den 18 januari.

C-17-planet återvände omedelbart efter att ha landat i Haiti till Örebro, via sin bas i Ungern, för att hämta upp ytterligare last i Örebro, framförallt baslägersutrustning, tillhörande vattenreningsutrustning, ett Humanitarian Information Centre (HIC) till OCHA:s förfogande (inkl. två IT-tekniker), hjullastare samt ytterligare personal: experter på tidig återuppbyggnad, videofotograf för dokumentation med mera. Avgång mot Haiti skedde vid midnatt, natten mot onsdagen den 20 januari, med ankomst torsdag efter lunch, efter mellanlandning på Azorerna.

Personal och materiel finns nu på plats i Haiti och baslägret är i princip färdigbyggt ca 20 minuter sydost om flygplatsen. WFP har redan gjort förfrågning om IHP kan ställa upp med ytterligare 100 sängplatser inom ramen för lägret vilket nu är målsättningen.

Ytterligare en transport, med annat inhyrt plan (IL 76), skedde fredagen den 22 januari. Detta plans last innehöll 200 tält för jordbävningsdrabbade, ett terränggående fordon (Toyota Land Cruiser), vattenreningsvätska för hushåll (16 000 doser som distribueras via International Organization for Migration - IOM) mm. Ett sjätte plan (C-17) med baslägerutrustning avgick från Sverige söndagen den 31 januari. En fältambulans är på väg per båt.

Utöver detta sekonderar MSB personal till WFP och UNICEF som organiserar insatsen på Haiti. Exempel på expertis som Sverige bidrar med är en "Air Movement Officer", sanitets- och vattenexperter, avfallsexperter, informations- och kommunikationsexperter samt medicinsk personal. Myndigheten har också beslutat att ställa en expert

till EU-MIC:s förfogande (Monitoring and Information Centre). Ett 30-tal personer från MSB är för närvarande på plats i Haiti.

MSB förväntar sig ytterligare formella förfrågningar gällande expertis inom olika områden. Myndigheten har också inlett ett arbete för att förbereda en tidig återuppbyggnadsfas.

I övrigt har Sverige anmält till EU-MIC att det svenska nationella ambulansflyget (SNAM) är tillgängligt vid behov.

FN-systemet humanitärt

OCHA presenterade den 15 januari den första blix tappellen (**Flash-appeal**) med vädjan om stöd om 575 miljoner USD för arbetet i Haiti efter jordbävningen. Blix tappellen kommer att revideras i slutet av februari. Följande strategiska områden identifieras 1) rädda liv och vårda skadade, 2) tillhandahålla basservice och 3) väva in det arbetet med tidig återuppbyggnad i det humanitära arbetet. **Sida har beslutat om 100 miljoner SEK till appellen för de olika organisationers arbete med den akuta situationen.** De prioriterar vatten/sanitet, hälsa, nödlogi och nutrition genom stöd till IOM, UNICEF och fyra väletablerade internationella NGO:s Appellen utgår från bedömningen att 3 miljoner människor i och omkring Port au Prince drabbats av jordbävningen och är i behov av humanitär hjälp under (åtminstone) 6 månader. Per den 3 februari är blix tappellen **finansierad till 86%** (utfästelser) vilket anses generöst jämfört med appeller för andra humanitära kriser. Mest underfinansierat idag är tidig återuppbyggnad, vatten och sanitet och utbildning.

OCHA uppger att det fortfarande är svårt att nå ut med hjälp till samtliga nödställda. Vatten och sanitetsklustrets främsta utmaning är att utöka stödet. Viktigt för att inte sjukdomar ska börja spridas framförallt när regnsäsongen börjar (mars/april). Det finns ett stort behov av nödlogi för de många hundratusen hemlösa i Port au Prince, Leogane och Jacmel. Sedan jordbävningen har 16 miljoner måltider delats ut till 600 000 personer vilket är lite jämfört med behoven. Läget vad gäller vattendistribution relativt tillfredsställande. **WFP:s** plan är att nå 2 miljoner människor inom 2 veckor.

Jobbskapande åtgärder prioriteras. Regeringen välkomnar **UNDP:s** (FN:s utvecklingsprogram) så kallade "cash for work" program. Genom programmet är ca 20 000 Haitier i arbete. Arbetet organiseras via lokala myndigheter och enskilda organisationer och använder sig av samma nätverk som etablerats efter orkanerna 2008.

UNFPA arbetar bl.a. med att leverera utrustning för säkra förlossningar och reproduktiv hälsovård till sjukhus och mobila kliniker i Haiti och med att anpassa tätläger och distribution av mat för att skydda kvinnor och flickor. Haiti har den högsta mödradödlighet i regionen varför det är oerhört viktigt att bidra med stöd till säkra förlossningar.

UNICEF:s arbete i Haiti fokuserar på vatten och sanitet. UNICEF levererar dricksvatten och latriner till utsatta områden. Barn är speciellt utsatta och UNICEF talar om en dubbel katastrof, regeringen måste göras operationell på marken samtidigt som den fulla UNICEF-kapaciteten måste aktiveras.

WHO hjälper Haitis regering att samordna inkommande internationellt stöd på hälsoområdet. WHO har skickat ett team med hälsoexperter som ska stödja arbetet.

GFATM (The Global Fund to Fight AIDS Tuberculosis and Malaria) finansierar ett sexmånaderslager av HIV-mediciner. Haiti det land utanför Afrika med högst HIV-prevalens.

UNDP/BCPR (Bureau for Crisis Prevention and Recovery)
UNDP:s insatser för "Early Recovery" har en budget på 35 600 000 USD för en period på sex månader. Insatserna är en kombination av aktiviteter med snabba resultat, t.ex. "cash for work-program" och aktiviteter som lägger grund för mer långsiktig nationell kapacitetsuppbyggnad.

Världsbanken (VB) avser att bidra med USD 100 miljoner till återuppbyggnad. Ett förslag om detta kommer att läggas på styrelsens bord. VB har påbörjat arbete på en med FN-systemet gemensam behovsbedömning. Man planerar också att upprätta en **Multi Donor Trust Fund** för återuppbyggnaden liknande den som fanns för återuppbyggnadsarbetet efter orkanen Mitch i Centralamerika.

Interamerikanska utvecklingsbanken (**IDB**): IDB har för närvarande en portfölj på USD 330 miljoner i icke utbetalda medel till Haiti. Av dessa kan USD 90 miljoner snabbt omdirigeras till högprioriterade återuppbyggnadsprojekt. Utöver detta planerar IDB USD 128 milj i nya bidrag till Haiti i år.

Internationell jordbruksutvecklingsfonden (**IFAD**): Utav Sveriges extrabidrag till IFAD 2009 i samband med livsmedelkrisen, kommer 2.5 miljoner USD att gå till direktinsatser i Haiti.

FN:s fredsfrämjande insats i Haiti (MINUSTAH)

Säkerhetsrådet beslöt den 19 januari att utvidga mandatet för MINUSTAH med 1500 poliser, inklusive 100 kriminalvårdare, i syfte att stödja ansträngningarna för att skapa stabilitet och möjliggöra återuppbyggnad i Haiti. **Regeringen beslutade den 4 februari att finansiera ett personalbidrag till FN:s stabiliseringsinsats på Haiti, MINUSTAH, omfattande tre poliser och fyra kriminalvårdare.** Kostnaden för att bidra med tre poliser och fyra kriminalvårdare till MINUSTAH beräknas uppgå till cirka 5 700 000 kronor.

I fråga om bidrag från övriga länder vet vi idag att anmälan om bidrag har gjorts av Kanada (32 poliser), Italien och Frankrike (Gendarmeri i båda fallen).

Säkerhetsrådets beslut den 19 januari omfattar också en utökning med 2000 man av den militära närvaron inom ramen för MINUSTAH. Brasilien, Chile, Peru, Uruguay och Sydkorea har indikerat beredskap att bidra militärt. Enligt uppgift från FN har man på den militära sidan fått de bidrag man önskar. På kort sikt finns inga ytterligare behov.

FN har meddelat att man nu i första hand söker självförsörjande "Formed Police Units" som skall fokusera på att återställa ordning och säkerhet. Först i ett något senare skede efterfrågas bidrag med enskilda poliser och kriminalvårdare. En dialog pågår för närvarande i New York om de exakta tidsperspektiven. Medlemsländerna uppmanas samtidigt att brådska inkomma med kandidater, då individuella färdigheter kunde komma att behövas tidigt. Behovsbedömningar skedde kontinuerligt för att matcha profiler med behoven på marken.

Anmälan av de svenska kandidaterna, tre poliser och fyra kriminalvårdare i enlighet med ovan, bör kunna ske de närmaste dagarna.

Sverige ger finansiellt bidrag till MINUSTAH på samma sätt som andra FN medlemmar i enlighet med FN:s bidragsskala (2009: 22,3 milj. kr, 2008: 47,2 milj. kr, 2007: 56,8 milj. kr).

EU-stöd till Haiti efter jordbävningen

EU-Kommissionen (KOM) anslog redan den 13 januari 3 miljoner euro för omedelbara hjälpinsatser. Därefter anslog KOM ytterligare 19 miljoner EURO. Ytterligare 8 miljoner EURO har omallokerats. Det totala stödet uppgår således till **30 miljoner EURO** och implementeras av FN-organen, rödakorsrörelsen och enskilda organisationer.

Det totala stödet från enskilda EU-länder och EU-kommissionen uppgår till **212 miljoner EURO**.

KOM har meddelat att de kommer att ställa 100 miljoner EURO tillgängliga för tidig icke-humanitär återuppbyggnad, framför allt inriktat på återupprättande av regeringens förmåga att verka effektivt. KOM kommer också avdela 200 miljoner EURO från 10:e och 9:e EDF-fonden till Haiti för stöd till medellång rehabilitering och långsiktiga utveckling.

Ett bedömnings- och samordningsteam från EU-MIC (Monitoring and Information Center) som är avsett att arbeta nära och förstärka UNDAC-teamet, avreste den 13 januari och leds av en svensk, sekonderad från MSB.

Ett flertal EU-länder har sänt ner plan med hjälppersonal och material till Haiti och erbjuder de EU-medborgare som vill att lämna landet. Det spanska ordförandeskapet sände bland annat ner ett plan i onsdags och kommer att sända ner ytterligare plan för att transportera hem EU-medborgare som så önskar. Även Italien, Belgien/Luxemburg, Nederländerna och Storbritannien har sänt plan med räddningsteam.

Sverige har vidare informerat EU-MIC om möjligheten att ställa det svenska nationella ambulansflyget (SNAM) till förfogande för att vid behov / förfrågan kunna transportera hem skadade EU-medborgare. I nuläget finns ingen förfrågan från MS om sådant stöd.

EU har utfäst ett bistånd på ca 300 miljoner Euro under sex år (2008-2013) i en **samarbetsstrategi EU-Haiti 2008-2013**. Strategin riktar insatserna framförallt till vägbyggen, utbildningsinsatser och förstärkning av de svaga statliga institutionerna. Ett allmänt budgetstöd förutses också för att stödja regeringens makroekonomiska reformarbete och konsolidering av rättsstaten. KOM:s samarbetsstrategi med Haiti bygger på landets egna prioriteringar och beredning med närvarande EU-medlemsstater och icke-statliga aktörer. EU har skiftat sitt fokus från demokratisk reform till ekonomisk återhämtning. En stark makroekonomisk utveckling är nu nödvändig för att bibehålla och stärka den ökande politiska stabiliteten i landet.

Löpande bistånd och skuldavskrivning för Haiti

Den kritiska ekonomiska situationen gör att Haiti är starkt beroende av internationellt bistånd. Remissor från utlandsboende haitier utgör närmare en femtedel av landets ekonomi och är den största inkomstkällan efter det internationella biståndet.

De största bilaterala biståndsgivarna är USA och Kanada, som lämnar ett årligt bistånd på 200 resp. 130 miljoner USD. Dessa medel kanaliseras

uteslutande genom enskilda organisationer, något som den haitiska regeringen i grunden ogillar.

Parisklubben beslutade redan i juli 2009 att skriva av alla Haitis skulder.

Världsbanken och IMF beslutade i juni 2009 att avskriva 1,2 miljarder dollar, vilket motsvarar merparten av Haitis lån. Avskrivningen av skulder till IMF och Världsbanken skedde genom *Heavily Indebted Poor Countries* och *Multilateral Debt Relief Initiative*. På kvarvarande eller nya skulder behöver Haiti inte betala några amorteringar eller räntebetalningar för lån från IDB, IMF eller Världsbanken till och med 2011.

Haiti ingick i november 2006 en treårig överenskommelse med IMF om fattigdomsbekämpning och ekonomisk tillväxt. Ansträngningarna att stimulera tillväxt och skapa jobb inriktas främst på jordbrukssektorn, turism, textilindustrin och en modernisering av infrastrukturen. Totalt har lån om ca. USD 280 miljoner godkänts av IMF (inkl. en höjning om 102 miljoner USD beslutad den 27 januari).

Haiti anklagade nyligen omvärlden i sitt tal i FN:s generalförsamling under UNGA-veckan den 28 september 2009 för att inte infria sina åtaganden från april samma år för att hjälpa Haiti i dess svåra situation. President Préval uttalade att FN:s alla möten utmynnar i resolutioner som inte infrias eller respekteras.

EKN har idag inga åtaganden eller fordringar på Haiti. Ej heller finns några andra svenska offentliga fordringar.

Givarkonferens

Sverige välkomnar den utvärdering av experter som nu besöker Haiti. Den förväntade rapporten kommer att vara ett viktigt instrument inför givarkonferensen som man beslutade om vid vänmötet i Montreal den 25 januari. **Montréal-mötet** fastslog principer och målsättningar som skall tjäna som vägledning i återuppbyggnadsarbetet, att Haiti "äger" processen medan FN skall koordinera den, att insatserna måste vara långsiktiga, dvs minst tio år, samt att man skall upprätta en s k "action plan" för arbetet. Vidare kommer USA att stå som värd för den större givarkonferens som skall äga rum i mars/april i New York.

Konsulära läget

2010-02-05

För de EU-medborgare som valt att stanna kvar i Haiti finns fortfarande, om så önskas, möjlighet till evakuering ut ur landet. Detta sker i samband med plan som återvänder till Europa efter att ha kommit med hjälpsändningar. Svenskar som önskar evakueras uppmanas att kontakta Utrikesdepartementet: telefon +46-8-4051000, e-post ud-kc@foreign.ministry.se.

Det finns inget som tyder på att efterskalvet den 20/1 ska ha inneburit nya skador eller dödsfall. Men vi följer naturligtvis utvecklingen mycket noga och återkommer om vi får uppgifter om eventuella nya skalv.

Sverige

Vid skalvet den 12/1 och tiden närmast därefter beräknades ett tiotal svenska medborgare befinna sig i Haiti. Uppgifterna om antalet har varierat över tiden. Det finns inga uppgifter om att svenskar skulle vara drabbade. UD har haft kontakt, direkt eller via anhöriga, med samtliga svenska medborgare på Haiti som UD hade kännedom om vid skalvet. Resebolagen hade inte kännedom om några ytterligare svenska resenärer. Sverige har en honorärkonsul på Haiti. I övrigt sköts förbindelserna via kansliet för Stockholmsbaserade sändebud. Vårt sändebud till Haiti heter Sten Ask och han befann sig på resa i regionen under denna period.

Med anledning av jordbävningen och dess konsekvenser avråder UD från alla resor till Haiti. UD avråder sedan tidigare från icke nödvändiga resor till Haiti med anledning av säkerhetsläget.

EU

Ett flertal EU-länder har sänt ner plan med hjälppersonal och material till Haiti. De EU-medborgare som har velat lämna landet har erbjudits plats i återvändande plan. Det spanska ordförandeskapet har sänt ner ett flertal plan för att transportera hem EU-medborgare som så önskar.

Bakgrund Haiti

Haiti tillhör världens fattigaste och mest tätbefolkade länder. Efter att den förste demokratiskt valde presidenten Aristide avsattes i februari 2004 har landet präglats av politisk instabilitet och en FN-styrka (MINUSTAH) finns på plats i avsikt att återupprätta lag och ordning. Beslut om förlängning av MINUSTAH:s mandat till 2010 fattades under hösten 2009 av FN.

Sveriges förbindelser med Haiti

Sverige har ställt sig bakom EU:s biståndsinsats och stöder FN:s fredsfrämjande insats på Haiti. Sverige bidrog också med ekonomiskt stöd för två valobservatörer vid valen år 2006. Regeringen beslutade att utfasa det svenska bilaterala samarbetet med Haiti i samband med den landfokusering som inleddes 2007. Det svenska bilaterala samarbetet har förmedlats via FN och svenska enskilda organisationer och inriktats på MR, demokrati och stöd till utveckling av rättsstatens principer. Under en tioårsperiod har ca 35 miljoner SEK betalats ut till ett tiotal genomförare. Det i särklass viktigaste stödet, som också uppmärksammats av FN-systemet, har gått till uppbyggnad av ett nationellt rättshjälpssystem via den internationella advokatsammanslutningen ILAC. Totalt har programmet kostat knappt miljoner SEK 14 under fyra år. Ett stort nationellt ägarskap finns för verksamheten. Vidare har ett omfattande humanitärt stöd lämnats under tioårsperioden. Under det senaste året har stödet uppgått till ca 55 miljoner SEK till följd av förra årets orkankatastrofer. Det humanitära stödet är inte föremål för utfasning.

EU:s förbindelser med Haiti

EU har utfäst ett bistånd på ca 300 miljoner Euro under sex år (2008-2013) i en samarbetsstrategi EU-Haiti 2008-2013. Strategin riktar insatserna framförallt till vägbyggen, utbildningsinsatser och förstärkning av de svaga statliga institutionerna. Ett allmänt budgetstöd förutses också för att stödja regeringens makroekonomiska reformarbete och konsolidering av rättsstaten. EU-kommissionens samarbetsstrategi med Haiti bygger på landets egna prioriteringar och beredning med närvarande EU-länder och icke-statliga aktörer. EU har skiftat sitt fokus från demokratisk reform till ekonomisk återhämtning. En stark socioekonomisk utveckling är nu nödvändig för att bibehålla och stärka den nyvunna politiska stabiliteten i landet. Vid givarkonferensen den 14 april 2009 lovade EU-kommissionen att bidra med 40 miljoner Euro, varav 25% i budgetstöd, för jordbruk och vägförbindelser.